

UN DOCUMENT CARTOGRAFIC EXISTENT ÎN COLECȚIA DE ISTORIE A MUZEULUI JUDEȚEAN GORJ

de IOANA DINA,
CONSTANTIN GIURGIULESCU

Dorința de înnoire și înfrumusețare a locului unde trăiesc și muncesc i-a însoțit pe români dintotdeauna. Mărturie stau urmele materiale și spirituale scoase la iveală de-a lungul vremii. O asemenea mărturie o constituie „Planul orașului Tergu-Jiului elaborat după situațiunea stradelor din anul 1877”, document cartografic de o importanță deosebită în activitatea edilitar-gospodărească a Tergu-Jiului în a doua jumătate a secolului al XIX-lea.

Desfăcut, planul are o lungime de 2,86 m și o lățime de 1,75 m, pe care sînt trecute străzile și proprietarii Tergu-Jiului de atunci. Rulat în tocul de lemn îmbrăcat în piele, are înălțimea de 2 m și circumferința de 34 cm. Pe toc apare stema țării lucrată în bronz galben, iar dedesubt scris cu litere mari – Planul orașului Tergu-Jiului din anul 1877. (Stema României alcătuită conform legii adoptate la 8 martie 1872 și promulgată la 11 martie 1872. Plansa 71, fig. 1 din „Știința și arta heraldică în România” de Dan Cernovodeanu, Ed. științifică și enciclopedică București 1977). Pe toc se găsesc imprimate 4 rînduri cu motive florale lucrate în bronz galben.

Tergu-Jiul, oraș așezat în depresiunea subcarpatică, căreia i-a împrumutat numele, capitală liniștită a Gorjului, de-a lungul istoriei a constituit teatrul mai multor evenimente istorice.

Prima menționare a ținutului apare în 1406 sub numele de „Jiul”, într-o poruncă dată Mănăstirii Tismana de către Mircea cel Bătrîn (și juban Brat să-i fie hotarnic, pentru că a fost și acela județ al Jiului...).

Tot în sec. al XV-lea, localitatea apare pentru prima dată în documente cu calitatea de târg, în anul 1426, în timpul domnitorului Dan al II-lea (1420-1431).

La începutul secolului al XIX-lea, orașul Tîrgu-Jiu înfățișa o aglomerare de 342 case, puține din zid și acoperite cu șindrilă, cu ulițe nealiniat, nepavate, dînd impresia unui adevărat sat.

Alinierea străzilor orașului începe abia pe la 1834, cînd magistratul orașului dă ordin medelnicerului Gligorie Bâlțeanu să ia măsuri în acest sens. Sînt tăiate multe curți, garduri îndreptate, ulițe aliniat.

La 1877 se face o situație a străzilor orașului trecîndu-se la realizarea unui plan de sistematizare a lui: „Planul orașului Tergu-Jiului elaborat după situațiunea stradeilor din anul 1877”.

După planul sus menționat, întreaga populație a orașului era concentrată pe partea stîngă a rîului Jiu.

De-a lungul Jiului se întindea „Zăvoiuil Jiului” în care era amenajată „Grădina publică” și unde în adîncurile nestrăbătute încă de cărări pentru plimbare, umblau nestingheriți cerbi și ciute.

Dintr-o poziție centrală „piață” a orașului, în jurul Bisericii Domnești, se ramificau spre nord, est, sud și vest străzile principale, asigurîndu-se legăturile cu județele vecine.

Strada care străbătea în lung orașul Tîrgu-Jiu, aproape paralelă cu apa Jiului, se numea „VOCIA JIULUI” și se continua spre sud cu „STRADA CRAIOVEI” asigurîndu-se legătura cu județul de la sud. Aceeași stradă și azi străbătînd orașul din „Piața Victoriei” sub numele de Strada Victoria asigură legătura cu județul Dolj.

Strada Vocia Jiului era intersectată de „STRADA CENTRALĂ” – Unirea de azi, spre est făcînd legătura cu Vîlcea, iar spre vest trecînd prin sudul Grădinii publice asigura legătura cu partea de dincolo de Jiu și de aci cu Severinul.

Din Strada Centrală, între rîul Jiu și Strada Vocia Jiului, se ramifica spre sud „ULIȚA MORILOR” – acum Strada 14 Octombrie, nume dat de la șiragul de mori pe apă ce se găseau de-a lungul albiei Jiului.

Spre sud-est de strada Vocia Jiului, fără a avea legătură cu ea sau cu Strada Centrală, se întindea „ULIȚA CRUCEI DE PIATRĂ” actuala Stradă 23 August.

De la Biserica Domnească, spre est perpendiculară pe Strada Vocia Jiului, pornea „STRADA CATEDRALA – SOSSEA

VELCI" fiind asigurată o a doua legătură cu județul Vlcea. La începutul sec. XX, o găsim menționată sub numele de Strada Drumul Poștei, continuându-se cu Strada Tudor Vladimirescu – nume dat în memoria conducătorului de panduri de la începutul secolului XIX, Tudor Vladimirescu, nume care se păstrează și azi.

Între cele două străzi, Strada Catedrală și Strada Centrală, aproape paralelă cu ele, era „STRADA UNIREI” – devenită mai apoi Strada Fraternității iar acum Strada Eroilor.

Legătura între aceste străzi mari era asigurată prin străduțe mai mici.

O primă legătură între Strada Catedrală și Strada Unirii, paralelă cu Strada Vocia Jiului, se făcea prin „STRADA PENSIONULUI” – Strada Săvoiu de mai târziu – Popa Șapcă de azi.

Ceva mai spre est Strada Unirii se unea cu Strada Catedrală prin „STRADA NEGRUVODĂ” – General Magheru și continuare General Tell.

O primă mare legătură ce unea cele patru străzi principale : Strada Centrală, Strada Unirii, Strada Catedrală și Strada Putna se făcea prin „STRADA CUZA VODĂ” actuala Strada Grivița, unde se află și sediul Muzeului Județean Gorj.

Din strada Centrală, de la intersecția cu Strada Cuza Vodă, pornea spre sud „ULIȚA HODINĂULUI” – azi Strada 8 Mai.

O a doua legătură între Strada Centrală și Strada Velcii se făcea prin „STRADA SF. APOSTOLI” – 16 Februarie.

Legătura cu partea nordică a județului și de aci cu ținuturile de peste munți era asigurată prin „STRADA MIHAI VODĂ”, ce pornea din Strada Catedrală, intersectând Strada Putna. Spre nord, Strada Mihai Vodă se bifurca în „Strada MIHAI VODĂ” propriu-zisă – Strada 11 Iunie și „STRADA VULCANULUI” – Bulevardul 1 Mai.

Din Strada Putna, spre nord, de-a lungul Jiului și aproape paralelă cu Strada Mihai Vodă, se întindea „STRADA PREVENȚIEI” – azi o parte a Bulevardului Brâncuși – continuare cu Strada Vasile Alecsandri. La începutul sec. XX Strada Prevenției apărea sub numele de Strada Jiului.

Ulterior au fost întocmite și alte planuri privind sistematizarea orașului Tîrgu-Jiu. Alexandru Ștefulescu în „Istoria Tîrgu-Jiului” la sfîșit, prezintă un plan al Tîrgu-Jiului de la începutul sec. XX, plan în care se păstrează străzile menționate mai sus dar cu alt nume, plan în care apar noi străzi cum sînt :

Strada Belvedere, Strada Eminescu, Strada Egalității, Strada Clemenței.

Azi, ca urmare a transformării Tîrgu-Jiului într-un puternic centru industrial, fața orașului de altădată a fost radical schimbată.

Pe fondul vechiului Tîrgu-Jiu, au apărut noile cartiere muncitorești — 9 Maii, 8 Mai, Gară, Traian, Grivița, Debarcader, brazdate de o mulțime de străzi largi, frumos amenajate.

Bibliografie

Alexandru Ștefulescu — Istoria Tg.-Jiului, Tg.-Jiu, 1905.

Nicolae Iorga — Drumuri și orașe din România.

Dan Cernovodeanu — Știința și arta heraldică în România, Ed. șt. și enciclopedică, București, 1977.